

آیین نامه آموزش ترکیبی - تلفیقی

مصوب هشتمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۴۰۱/۸/۲۹

یادگیری ترکیبی یک روش طراحی آموزشی است که به طور راهبردی و موثر طیفی از یادگیری های حضوری و الکترونیکی را در هم تلفیق می کند. در این روش آموزشی بر دو مفهوم، تلفیق موثر فناوری های آموزشی و ایجاد تجارب یادگیری فعال برای دانشجویان تاکید می شود. هدف از یادگیری ترکیبی استفاده از مزایای هر دو روش یادگیری حضوری و مجازی برای ایجاد یک تجربه یادگیری انعطاف پذیرتر و موثر می باشد. به منظور تسهیل و تقویت یادگیری و ایجاد زمینه های مناسب عدالت در فرصت های آموزشی، استفاده از یادگیری الکترونیکی و در ترکیب با روش های آموزشی حضوری در تمامی رشته مقاطع تحصیلی حضوری ضروری است.

ماده ۱. تعاریف:

۱-۱- یادگیری ترکیبی (Blended learning):

یک راهبرد آموزشی مبتنی بر ترکیب روش های آموزش چهره به چهره (Face to face) و یادگیری الکترونیکی (e-learning) است که با هدف ایجاد تجربه یادگیری انعطاف پذیر و موثر مورد استفاده قرار می گیرد.

۱-۲- یادگیری تلفیقی (Hybrid Learning):

یک رویکرد آموزشی است که در آن برخی افراد به صورت حضوری و برخی افراد به صورت مجازی و آنلاین (همزمان) در جلسه شرکت می کنند. آموزش به طور همزمان با استفاده از فناوری مانند ویدئو کنفرانس به یادگیرندگان از راه دور و حضوری صورت می گیرد.

۱-۳- آموزش همزمان (Synchronous):

یکی از انواع یادگیری الکترونیکی (مجازی) است که در آن استاد و دانشجو به طور هم زمان در فرآیند یاددهی- یادگیری شرکت می کنند. مانند وب کنفرانس، ویدئو کنفرانس و کلاس مجازی.

۴-۱- آموزش غیر همزمان (Asynchronous):

یکی از انواع یادگیری الکترونیکی (مجازی) است که در آن استاد و دانشجو در زمان‌های متفاوت با استفاده از بستر سامانه یادگیری الکترونیکی (LMS) در فرآیند یاددهی-یادگیری شرکت می‌کنند.

۵-۱- سامانه مدیریت یادگیری الکترونیکی (LMS):

محیط آموزشی مبتنی بر وب است که با استفاده از آن، محتواهای آموزشی در قالب چند رسانه‌ای و با استفاده از نرم افزارهای تحت وب به فراگیران ارائه می‌شود و کلیه فعالیت‌های آموزشی دانشجویان و اساتید را به روش خودکار ثبت، پیگیری و مدیریت می‌نماید.

ماده ۲. درصد قابل ارائه درس ترکیبی به صورت مجازی:

۱-۲- تا ۴۰ درصد کل ساعات درسی هر درس بسته به شرایط و اهداف آن، می‌تواند با تشخیص مدرسین درس و تایید گروه آموزشی مربوطه به صورت مجازی ارائه شود.

۲-۲- از ۴۰ درصد تا ۶۰ درصد کل ساعات درسی هر درس دارای شرایط لازم ارائه به صورت مجازی، می‌تواند پس از تایید شورای آموزشی دانشکده مربوطه به صورت مجازی ارائه شود.

۳-۲- ارائه بیشتر از ۶۰ درصد کل ساعات درسی هر درس دارای شرایط لازم ارائه به صورت مجازی، با درخواست استاد مسئول درس و تایید شورای آموزشی دانشکده، باید به تصویب شورای آموزشی دانشگاه برسد.

تبصره ۱: در صورتی که درسی به صورت کاملا حضوری ارائه شود نیز عضو هیات علمی می‌تواند به منظور درک بهتر مطالب آموزشی و بهره‌مندی از مزایای آموزش مجازی، از امکانات و تعاملات یادگیری الکترونیکی استفاده کند. اما ارائه صرفا محتوای درس بر روی سیستم مدیریت یادگیری الکترونیکی (LMS) یا هر ابزار دیگر مورد تایید دانشگاه، بدون ایجاد تعامل و بدون استفاده از امکاناتی مانند ارائه و بازخورد به تکالیف، ایجاد گروه گفتگو و سایر موارد مشابه، یادگیری الکترونیکی محسوب نمی‌شود.

تبصره ۲: دروس پیش نیاز دانشگاهی می‌توانند به صورت کاملا مجازی ارائه شوند.

تبصره ۳: آموزش مجازی واحدهای عملی (مانند آموزش در عرصه، کارآموزی و کارورزی) با استفاده از فناوری‌های ارتقاء دهنده یادگیری (از جمله شبیه‌سازی، واقعیت افزوده و مجازی، هوش مصنوعی و...) با تایید شورای آموزشی دانشکده مجاز است.

ماده ۳: وظایف آموزشی عضو هیات علمی و دانشجو:

۱-۳- عنوان، حجم و محتوای دروس ارائه شده به صورت مجازی در سامانه مدیریت یادگیری الکترونیکی باید مشخص و متناسب با برنامه آموزشی مصوب دوره‌ها باشد.

۲-۳- در صورت ارائه ۴۰ درصد ساعات درسی به صورت آموزش مجازی:

- برای هر یک واحد درس نظری در هر هفته ۱۰ تا ۲۰ دقیقه محتوای الکترونیکی استاندارد توسط عضو هیات علمی تدوین و در سامانه مدیریت یادگیری بارگذاری شود و یا محتوای متنی/ درسنامه متناسب با موضوع درسی لحاظ گردد. حضور فعال عضو هیات علمی در تالار گفتگو در زمان‌های مقرر، برگزاری کوییز و طراحی تکالیف نیز الزامی است.

- علاوه بر بارگذاری محتوای درسی، مدرس می‌تواند برای هر یک واحد درس نظری در هر هفته ۳۰ تا ۶۰ دقیقه کلاس همزمان آنلاین با برنامه زمانی تعیین شده با امکان گفتگوی دوطرفه با دانشجو تشکیل دهد.

به عنوان مثال، برای یک درس ۳ واحدی نظری، در هر هفته ۳۰ تا ۶۰ دقیقه محتوای الکترونیکی در اختیار دانشجو قرار گیرد، سپس در یک کلاس آنلاین همزمان حدوداً ۹۰ دقیقه‌ای، به فعالیت‌های کلاسی پرداخته شود.

۳-۳- به ازاء هر درسی که به صورت ترکیبی ارائه می‌گردد، حدود ۴۰ درصد زمان حضور عضو هیات علمی می‌تواند حضور مجازی ولی برنامه‌ریزی شده باشد. این حضور مجازی هم می‌تواند در دانشگاه و هم در خارج از دانشگاه مانند ساعت‌های حضور در جلسات تدریس آنلاین باشد.

۳-۴- دانشگاه باید فرم خام طرح درس استاندارد دروس ترکیبی را تهیه و در اختیار مدرسین قرار دهد. عضو هیات علمی طرح درس خود را متناسب با شیوه ترکیبی و قبل از شروع نیم سال تحصیلی تهیه و با تأیید گروه آموزشی در اولین جلسه کلاس به اطلاع دانشجویان برساند و فایل طرح درس را در سامانه مدیریت یادگیری الکترونیکی و سایت دانشکده نیز بارگذاری نماید.

۳-۵- ارزیابی پیشرفت تحصیلی دانشجو در درس‌های ترکیبی به صورت چند وجهی و بر اساس میزان مشارکت در کلاس‌های حضوری و همزمان مجازی، فعالیت در LMS یا هر ابزار دیگر مورد تأیید دانشگاه، انجام

به موقع تکالیف و پروژه‌های درسی و نتایج آزمون‌های طول نیم‌سال تحصیلی و پایانی درس است

۳-۵-۱- در هر درس ترکیبی به ازای هر یک واحد درسی، حداقل یک فعالیت تعاملی مانند تکلیف زمان دار در LMS یا هر ابزار دیگر مورد تأیید دانشگاه لازم است طراحی شود.

۳-۵-۲- تکلیف بدون بازخورد به دانشجویان قابل قبول نیست و مدرس باید به کلیه تکالیف در بازه زمانی قابل قبول (۷ تا ۱۰ روز) بازخورد بدهد.

۳-۵-۳- مدرس می‌تواند از آزمون‌هایی که جواب آنها بعد از اجرا در دسترس دانشجو قرار می‌گیرد و یا گروه گفتگو (Discussion group) با نظارت فعال استاد، به عنوان جایگزین برخی تکالیف استفاده کند.

۳-۶- امکان ارایه تدریس تیمی در دروسی که چند مدرس دارد در سامانه وجود دارد. در این صورت یک نفر از مدرسین تیم باید به عنوان مدرس مسئول، هماهنگی لازم بین مدرسان را انجام دهد و وظیفه نظارت بر عملکرد صحیح سایر مدرسان برعهده مدرس مسئول است.

۳-۶-۱- زمانبندی ارایه تکالیف و تعداد و نوع محتواها باید قبل از ارایه درس بین اعضای تیم هماهنگ شود و مسئول درس بر حسن اجرای تصمیمات نظارت کند.

۳-۶-۲- در تدریس تیمی باید همه مدرسان از عملکرد یکدیگر آگاهی کامل داشته باشند و در صورتی که یکی از اعضای هیات علمی تمایل به مشاهده محتواهای خود توسط همکاران را ندارد باید از تیم تدریس حذف شود.

۳-۷- مشارکت فعال دانشجو در سامانه مدیریت یادگیری (مشاهده محتوای آموزشی، انجام تکالیف و شرکت در آزمون‌ها و اتاق گفتگو) و شرکت در جلسات آنلاین مطابق تقویم آموزشی و برنامه زمانی تعیین شده در سامانه مدیریت یادگیری به معنای حضور دانشجو قلمداد می‌شود.

۳-۸- آزمون پایان نیمسال تحصیلی دروس ترکیبی (Summative) حضوری است و به دو صورت حضوری با استفاده از سیستم‌های کامپیوتری (آزمون الکترونیکی) یا حضوری سنتی انجام گیرد.
تبصره: حد اقل پنجاه درصد نمره درس به نمره آزمون پایان دوره اختصاص دارد. در صورت غیبت در آزمون پایان دوره، دانشجو در درس مربوطه مردود می‌گردد و ملزم به اخذ مجدد و گذراندن درس می‌باشد.

۳-۹- دانشگاه باید روند ارزشیابی کیفیت تدریس استاد در درس‌های ترکیبی را نیز در سیستم ارزشیابی کیفیت تدریس مدرسان لحاظ و به ایشان اطلاع‌رسانی کند. این روند باید به طور منظم همانند درس‌های حضوری انجام شود.

۳-۱۰- پایش و تغییر در درس‌های ترکیبی باید متناسب با تغییرات برنامه آموزشی مصوب، منابع آزمون‌ها و بازخوردهای ارزیابی پایان هر درس انجام شود و به نحو مقتضی اطلاع‌رسانی رسانده شود.

ماده ۴: امکانات و شرایط لازم برای برگزاری دوره‌های ترکیبی

۴-۱- حداقل امکانات لازم برای اجرای دوره‌های ترکیبی به شرح زیر است:

- امکانات سخت افزاری شامل سرورها، مراکز داده و خدمات مبتنی بر وب

- امکانات فنی و نیروی انسانی جهت تولید محتواهای الکترونیکی صدای همزمان شده با اسلاید

- امکانات نرم افزاری شامل سامانه مدیریت یادگیری الکترونیکی و مدیریت محتوا، کلاس مجازی و سامانه مدیریت جامع آموزش

۴-۲- در صورت تولید محتوای الکترونیکی چند رسانه‌ای باید استانداردهای محتواهای الکترونیکی با رعایت کدهای اخلاقی مصوب شورای عالی آموزش مجازی رعایت شود.

۴-۳- دانشگاه‌ها باید متناسب با نیاز اعضای هیات علمی، آموزش و پشتیبانی لازم در زمینه یادگیری ترکیبی از جمله آشنایی با فناوری‌های نوین ارتقا دهنده آموزش و یادگیری، اصول و مدل‌های طراحی آموزشی، تولید محتواهای الکترونیکی، استفاده از مدل‌های متنوع یادگیری ترکیبی مانند کلاس درس معکوس، انعطاف پذیر، چرخشی و... فراهم کنند.

۴-۴ - پشتیبانی فنی و آموزشی از دانشجو از جمله برگزاری دوره‌های آموزشی ویژه دانشجویان جدیدالورود از جمله نحوه کار با سامانه مدیریت یادگیری، نحوه ارسال تکالیف و نحوه شرکت در بحث‌ها و فعالیت‌های آنلاین در ابتدای هر نیمسال تحصیلی ضرورت دارد.

۴-۵ - حمایت دانشکده‌ها و مدیران گروه‌های آموزشی از فعالیت‌های اعضای هیئت‌علمی و ایجاد عوامل انگیزشی برای آن دسته از اعضای هیات علمی که به ارائه آموزش ترکیبی اهتمام دارند متناسب با شرایط و مقدمات دانشگاه به منظور توسعه آموزش ترکیبی ضرورت دارد.

ماده ۵: نحوه اجرای آموزش تلفیقی (هیبریدی):

۵-۱ - ساعت تدریس دروس انتخابی (Elective) بستگی به نظر استاد، تا ۱۰۰ درصد می‌تواند به شکل هیبریدی ارایه شود.

۵-۲ - در موارد خاص پس از تایید شورای آموزشی دانشکده امکان برگزاری جلسات دفاع از پروپوزال، دفاع از پایان نامه، ژورنال کلاب و کارگاه‌ها به صورت تلفیقی (هیبریدی) برای ارائه‌کننده مجاز می‌باشد.

ماده ۶: سایر مقررات مربوط به استانداردها، برنامه، آیین‌نامه و دستورالعمل‌های دوره‌های آموزشی در آموزش درس‌های مربوطه جاری خواهد بود.

ماده ۷: این آیین‌نامه در ۷ ماده و ۴ تبصره در هشتاد و پنجمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۴۰۱/۸/۲۹ مورد تصویب قرار گرفت و از تاریخ ابلاغ کلیه آیین‌نامه‌های و مقررات مغایر با مفاد این آیین‌نامه ملغی می‌باشد.

